

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Запорізька політехніка»

Кафедра «Іноземна філологія та переклад»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарного факультету

Микола ДЄДКОВ

» _____ 2024 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК6 Історія зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

спеціальність _____ 035 Філологія

галузі знань _____ 03 Гуманітарні науки

ступінь вищої освіти _____ бакалавр

програма з дисципліни «Історія зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.»

спеціальності 035 Філологія,

освітня програма (спеціалізація) «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Розробник: Ганна КОСТЕНКО, доцентка кафедри «Іноземна філологія та переклад»,
кандидатка філологічних наук, доцентка

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програма погоджена:

В.о. завідувачки кафедри
«Іноземна філологія та переклад»

Наталія ЖУКОВА
_____ 2024

Гарант освітньої програми

Кирил ТАРАСЕНКО

_____ 2024

Схвалено науково-методичною комісією гуманітарного факультету
(найменування факультету)

Протокол від «21» серпня 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії

Микола ДЄДКОВ
_____ 2024

1. Опис навчальної дисципліни

Загальна характеристика

Обов'язковий освітній компонент	
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Обмеження щодо форм навчання	Без обмежень

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів	3	
Модулів	-	-
Змістових модулів	2	2
Семестр	4	4
Загальна кількість годин	90	
з них аудиторних:	28	6
<i>лекції</i>	14	4
<i>практичні</i>	-	-
<i>лабораторні</i>	-	-
<i>семінарські</i>	14	2
з них самостійної роботи:	62	84
Занять на тиждень	2	-
Індивідуальні завдання	1	1
Форма контролю	Залік	

2. Мета навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Історії зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.» є вивчення основних тенденцій розвитку зарубіжної літератури епохи Просвітництва, романтизму та критичного реалізму в контексті сучасних підходів до вивчення історії художньої культури. Суттєвим моментом в засвоєнні даного курсу є розуміння специфіки світогляду, що лежить в основі кожної з досліджуваних культурних епох.

Ця мета реалізується шляхом досягнення таких цілей:

Практичної: сформувати у студентів розуміння основних принципів та правил аналізу художнього тексту, що дозволить їм розвиватися у науково-навчальному середовищі, брати активну участь у науково-дослідній роботі та перекладацькій практиці.

Освітньої: сприяти розвитку здібностей до самооцінки та здатності до самостійного навчання, що дозволить їм продовжувати навчання в академічному і професійному середовищі як під час навчання у ЗВО, так і після отримання диплома про вищу освіту.

Пізнавальної: залучати студентів до таких академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають увесь спектр їхніх пізнавальних здібностей.

Розвиваючої: допомагати студентам у формуванні фахових компетенцій з метою розвитку їх особистої мотивації, зміцнювати впевненість студентів щодо їх академічної та наукової діяльності, а також їх розуміння відмінностей між повсякденним і академічним чи професійно спрямованим спілкуванням.

3. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- допомогти студентам усвідомити розвиток літератури як постійний рух до вдосконалення та синтезу;
- навчити студентів реалізовувати отримані знання з аналізу художнього тексту у своїй науково-навчальній та перекладацькій діяльності;
- сприяти використанню студентами наявних ІТ та інтернет технологій й можливостей штучного інтелекту, дотримуючись існуючих вимог до академічної доброчесності.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Передумовами вивчення дисципліни «Історії зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.» є успішне проходження курсів, що складають базову мовну, мовознавчу та перекладознавчу підготовку («Історія України», «Українська культура в європейському контексті», «Вступ до загального і германського мовознавства»), що дає студентам необхідні для успішного освоєння курсу знання теоретичного і прикладного характеру, а також є продовженням курсу «Історії зарубіжної літератури від античності до XVII ст.». Знання та навички, здобуті під час опанування курсу, будуть корисні впродовж всього подальшого навчання, а саме при вивченні наступних розділів історії зарубіжної літератури: історія зарубіжної літератури XX – початку XXI ст. (5 семестр) і написання курсової роботи з курсу історії зарубіжної літератури.

5. Характеристика навчальної дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні розвинути та вдосконалити такі **загальні компетентності**

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

спеціальні компетентності:

СК-1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

СК-5. Здатність використовувати системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

СК-7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

СК-8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

СК-10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий і спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН-2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідні дані з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН-3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН-7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН-8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мов і літератур, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН-13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН-15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН-19. Мати навички участі в наукових і/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

6. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Література Просвітництва: провідні тенденції, течії, напрямки. Англійський просвітницький роман. Д. Дефо, Дж. Свіфт. Лірика Р. Бернса.

Світоmodell Нового часу в європейській культурі. Просвітництво як ідейно-історичний рух. Комплекс ідей просвітителів і його втілення в їхніх літературних творах. Головні напрями просвітницької літератури: просвітницький класицизм, його різновиди; просвітницький реалізм як форма соціального аналізу дійсності; сентименталізм як утвердження «культу серця». Специфіка англійського просвітительського театру та драматургії. Англійський просвітительський роман. Дж.Свіфт «Мандри до різних далеких країн світу Лемюеля Гуллівера». Д.Дефо «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо».

Тема 2. Література Просвітництва Франції. Вольтер і Ж.-Ж. Руссо як репрезентанти просвітницької ідеології.

Історичні умови, що склалися у Франції на початку XVIII століття. Своєрідність розвитку, філософське підґрунтя, періодизація французького Просвітництва. Література першого періоду: творчість Ален-Рене Лесажа. «Кульгавий біс»; просвітницькі ідеї у працях Монтеск'є; філософські повісті Вольтера. Література другого періоду французького Просвітництва. Творчість Ж.-Ж.Руссо. Значення творчості та просвітницької діяльності Д.Дідро. Енциклопедія.

Тема 3. Німецька література епохи Просвітництва. Сентименталізм у творчості штюрмерів. Творчість Й. В. Гьоте, Ф. Шіллера.

Соціокультурна парадигма Німеччини XVIII століття. Основні тенденції розвитку філософії Німеччини XVIII століття. Періодизація літератури німецького Просвітництва. Література «Бурі і натиску». Й.-Г. Гердер та ідея народності. Творчість Й.-В. Гете періоду «бурі і натиску». «Фауст» Й.-В. Гете як вершинний твір німецького Просвітництва.

Тема 4. Історичні, філософські, естетичні передумови виникнення романтизму. Проблеми періодизації літературного процесу 1 пол. XIX ст. Відмінність розвитку культури XIX ст. від культурного процесу XVIII ст. Хронологічні межі романтизму. Філософські та естетичні засади романтизму. Романтичний герой та його еволюція. Інтенсивні жанрові пошуки в зарубіжній літературі 1 пол. XIX ст.

Тема 5. Особливості розвитку німецької літератури I пол. XIX ст.

Соціокультурна ситуація в країні. Основні періоди розвитку німецької літератури, їх особливості (школи, видатні постаті, своєрідність). Характерні якості й тенденції єнського романтизму. Звернення до національних джерел і витоків літератури представниками гейдельберзького гуртка. Гротескно-фантастичний романтизм Е. Гофмана. Романтичне двосвіття в новелістиці митця. Гофманівська традиція в зарубіжній літературі. Творчість Г. Гейне. Структура та зміст поетичної збірки «Книга пісень», її романтичний характер. Політична поезія митця. Художня своєрідність поеми «Німеччина. Зимова казка».

Творчість Гейне. Відображення в поемі соціальних ідей. Стиль і композиція поеми. Гейне після 1848 р. Сатиричні вірши, створені після березня 1848 р.

Виявлення протиріччя у світосприйнятті Гейне. Специфіка романтизму в пізній творчості Гейне.

Тема 6. Англійська література I пол. XIX ст.: загальні тенденції художнього розвитку

Перше покоління поетів-романтиків у Англії. Естетичні погляди «озерних поетів». Мистецька та суспільна діяльність В. Вордсворта, С. Колріджа, Р. Сауті. Друге покоління романтиків (Дж. Байрон, П. Шеллі, Дж. Кітс та ін.). Естетичні засади творчості митців. «Байронізм». Жанрова, сюжетно-композиційна специфіка поеми «Паломництво Чайльд Гарольда», ідейно-художній зміст твору «Мазепа» Дж. Байрона. Історичні романи В. Скотта.

Тема 7. Ідейно-естетичні пошуки французької літератури доби романтизму

Історичні події та їх вплив на розвиток літератури. Періодизація французького романтизму: період Консульства та Першої імперії; періоди Реставрації та Липневої монархії. Літературна діяльність Ж. де Сталь, Ф. Р. де Шатобріана, Жорж Санд та ін. Творчий шлях Мюссе. Його естетичні позиції. Мюссе-лірик. Роман «Сповідь сина віку». Творчість В. Гюго. Передмова до драми «Кромвель» як естетичний маніфест французьких романтиків. Ідейно-художній зміст роману «Собор Паризької богоматері». Особливості художнього осмислення соціальної трагедії народу в романі «Знедолені». Романтична поезія та драматургія митця.

Тема 8. Польська література I пол. XIX ст.

Соціокультурна ситуація в країні: національно-визвольний рух, діяльність таємних патріотичних організацій, історико-літературних товариств, активізація журналістики тощо. Особливості розвитку польського романтизму. Художній доробок З. Красинського, А. Міцкевича, Ц. Норвіда, Ю. Словацького. Творчість А. Міцкевича в контексті європейського романтизму. Україна в його долі. Цикл «Кримські сонети». Жанри балади та поеми у творчості митця.

Тема 9. Англійська література 2 пол. XIX ст. Діккенс – найвідоміший представник англійського критичного реалізму. Періодизація творчості Діккенса. Поглиблення соціальної тематики в романах «Олівер Твіст» і «Ніколас Нікклбі». Соціальні романи Діккенса початку 50-х рр. («Холодний дім», «Важкі часи»).

Теккерей. Літературна полеміка Теккерей. Формування реалізму у творах Теккерей. Роман «Ярмарок марнославства» – вершина викривального реалізму Теккерей. Особливості типізації в романі, майстерність реалістичної сатири.

Ш. Бронте та її творча еволюція. Романтичні елементи у творчості Ш. Бронте. Характер соціального критицизму. Е. Бронте «Грозний перевал», його ідейно-художня проблематика.

Творчість Гарді. Ранні романи. Особливості методу Гарді-романіста. Гарді – критик вікторіанської суспільної моралі. Проблема героя в романі «Тесс із роду д'Ербервіллів».

Символізм та імпресіонізм в англійській культурі. Творчість Вайлда. Парадокс Вайлда. «Портрет Доріана Грея» – символістський роман-притча. Вайлд-драматург.

Неоромантизм в англійській літературі (Стівенсон та ін.). Творчість Конрада. Еволюція героя у творчості Конрада («Лорд Джим», «Серце темряви»).

Неоромантизм Кіплінга. Тема «тягаря білої людини» у розповідях і романах письменника. Жанрові особливості поезії Кіплінга.

Тема 10. Становлення критичного реалізму у французькій літературі.

Меріме. Його місце в розвитку критичного реалізму Франції. Періодизація творчості. Розвиток Меріме-новеліста. Специфіка стилю його новел.

Стендаль. Формування та розвиток світосприйняття. Стендаль й естетика романтизму. Романи «Червоне та чорне» й «Люсьєн Левен», їх актуальність. Еволюція образу героя. Особливості композиції й стилю. Стендаль і національно-визвольний рух в Італії. «Ваніна Ваніні». Роман «Пармська обитель». Особливості творчого методу Стендаля-романіста.

Бальзак. Періодизація творчості. Розвиток світосприйняття, естетичні погляди Бальзака. Особливості творчого методу. Принцип історизму. Задум та історія створення «Людської комедії». Викриття буржуазної корисливості в повісті «Гобсек», у романах «Євгенія Гранде» і «Батько Горіо». Аналіз класових протиріччя французького суспільства та проблема молодого людини в романі «Втрачені ілюзії».

Філософські й естетичні позиції Флобера. Протиріччя у творчості Флобера. Шлях Флобера до створення роману «Пані Боварі». Світ «кольору цвілі» у романі; образ Емми.

Проблема імпресіонізму і символізму у французькому мистецтві. Взаємозв'язок натуралізму й імпресіонізму. Бодлерівська традиція у французькій поезії кінця XIX ст. Верлен – реформатор французького вірша. Імпресіонізм і символізм у поезії Верлена («Романси без слів» «Далеке і близьке»). Творчість Рембо. Конкретність і асоціативність його поезії. Програмні вірші Рембо («Гласні», «П'яний корабель»). Малларме і Мореас про естетичні принципи поезії символізму.

Натуралізм, напрямок і метод. Позитивізм, досягнення науково-технічного прогресу, еволюційна теорія і література другої половини XIX ст.: суперечливе сприйняття письменниками ідей позитивізму. Творчий шлях Золя. Співвідношення натуралізму і реалізму у творчому методі Золя. Золя як літературний і художній критик. Концепція романного циклу («Ругон-Маккари»).

Творчість Мопассана й епоха III республіки. Натуралізм і імпресіонізм у Мопассана, символістика деталі. Антигерой мопассановської прози («Милий друг»). Мопассан – реформатор європейської новели; новели про народ, франко-пруську війну й ін.

Тема 11. Бельгійська література. Особливості класових та національних протиріччя бельгійського суспільного життя середини XIX ст. та рух за національну літературу. Своєрідність бельгійського романтизму. «Легенда про Тиля Уленшпигеля». Особливості творчого методу письменника. Образи героїв роману. Бельгійська художня традиція. Значення роману для розвитку літератури Бельгії.

Метерлінк і символістська драма. Періодизація творчого шляху Метерлінка. Неоромантичні п'єси Метерлінка. «Театр спочинку» і п'єса «Синій птах».

Тема 12. Специфіка романтизму в США. Романтизм у США як реакція на капіталістичний розвиток країни після війни за незалежність. Творчість По.

Періодизація творчості. Своєрідність творчого методу По-новеліста (цікавість до виключного, незвичайного; фантастика, переплетення трагічного й комічного, пародія, гротеск).

Творчість Лонгфелло. «Піснь про Гайавату». Її фольклорна основа. Тема природи в ліриці Лонгфелло.

Творчість Мелвілла. Роман «Мобі Дік» як відображення романтичного бунту проти американської дійсності. Філософська символіка в романі. Своєрідність творчої манери Мелвілла.

Уйтмен. Вплив подій 50-60-х рр. на формування його світосприйняття. Основні теми і поетичні форми. Збірка «Листя трави». Особливості творчого методу поета.

Творчість Твена. Періодизація. Фольклорна традиція у Твена. Гумор раннього Твена («Простаки за кордоном»). Сатира Твена 70-х рр. («Позолочене сторіччя»). Становлення соціального роману. «Пригоди Гекльберрі Фінна».

Тема 13. Драматургія кінця ХІХ ст. Загальні особливості і національні розходження. Основні літературні напрямки.

Творчий метод Гауптмана, періодизація творчості. Натуралістичні риси раннього Гауптмана («Перед сходом сонця»). Новаторський характер драми «Ткачі». Неоромантизм у творчості Гауптмана («Затонулий дзвін»).

Неоромантизм Гамсуна, гамсуновські герої-індивідуалісти («Пан», «Вікторія»); проблема творчості («Голод»).

Драматургія Ібсена. Періодизація творчості. Ібсен і традиції середньовічної норвезької культури. Фольклорна традиція в «Пер Гюнті». «Театр ідей», його принципи. Антибуржуазні п'єси Ібсена («Ляльковий будинок»), уяви «нових жінок». Ібсен – реформатор західноєвропейської драми.

7. Орієнтовний розподіл навчального часу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Лк	пр	Лаб	інд	с.р.		лк	пр	лаб	інд	с.р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Змістовий модуль 1. Література Просвітництва та початок романтизму												
Тема 1. Література Просвітництва: провідні тенденції, течії, напрямки. Англійський просвітницький роман. Д. Дефо, Дж. Свіфт. Лірика Р. Бернса.	12	2	2			8	12	2				10
Тема 2. Література Просвітництва Франції. Вольтер і Ж.-Ж. Руссо як репрезентанти просвітницької ідеології.	4	2				2	4					4
Тема 3. Німецька література епохи Просвітництва. Сентименталізм у творчості штюрмерів. Творчість Й. В. Гьоте, Ф. Шіллера.	4		2			2	4	2				2
Тема 4. Історичні, філософські, естетичні передумови виникнення романтизму.	6	2				4	6	2				4
Тема 5. Особливості розвитку німецької літератури I пол. XIX ст.	4		2			2	4	2				2
Тема 6. Англійська література I пол. XIX ст.: загальні тенденції художнього розвитку.	10	2				8	10					10
Тема 7. Ідейно-естетичні пошуки французької літератури доби романтизму.	10		2			8	10					10
Тема 8. Польська література I пол. XIX ст.	4					4	4					4

Разом за змістовим модулем 1	54	8	8			38	54	4	4			48
Змістовий модуль 2. Пізній романтизм та критичний реалізм												
Тема 9. Англійська література 2 пол. XIX ст.	9	2	2			5	9					9
Тема 10. Становлення критичного реалізму у французькій літературі.	9	2	2			5	9					9
Тема 12. Специфіка романтизму в США.	10	2	2			6	10					10
Тема 13. Драматургія кінця XIX ст.	8	2				6	6					6
Разом за змістовим модулем 2	36	8	6			22	34					34
Усього годин	90	14	14			60	90	4	4			82

8. Види навчальних занять та їх орієнтовний зміст

№ з/п	Тема	Вид занять	Орієнтовний зміст
1	Просвітництво як історично-культурний феномен XVIII ст. Просвітництво в Англії.	<i>лекційне</i>	Головні напрями просвітницької літератури: просвітницький класицизм, його різновиди; просвітницький реалізм як форма соціального аналізу дійсності; сентименталізм як утвердження «культу серця». Специфіка англійського просвітительського театру та драматургії. Творчість Г. Філдінга та Л. Стерна
2	Д. Дефо «Робінзон Крузо» та Дж. Свіфт «Мандри Лемюеля Гуллівера до деяких віддалених частин світу» як нові підходи до теми пригодницької літератури	<i>семінарське</i>	Філософське підгрунття англійського Просвітництва. Сенсуалізм Дж. Локка, філософія агностицизма Д. Юма. Життєвий і творчий шлях Д. Дефо, зачинателя англійського реалістичного роману. «Робінзон Крузо». Жанрова своєрідність, сюжет, композиція, проблематика, образи. Своєрідність таланта Дж. Свіфта. Памфлети «Битва книг», «Казка про бочку». Дж. Свіфт «Мандри Лемюеля Гуллівера». Стель зображення, реалістичне і фантастичне у творі.
3	Просвітництво у Франції. Філософський роман у творчості Вольтера, Дідро	<i>лекційне</i>	Історичні умови, що склалися у Франції на початку XVIII століття.

	та Ж.-Ж. Руссо		Своєрідність розвитку, філософське підґрунтя, періодизація французького Просвітництва. Література першого періоду: творчість Ален-Рене Лесажа. «Кульгавий біс»; просвітницькі ідеї у працях Монтеस्क'є; філософські повісті Вольтера. Література другого періоду французького Просвітництва. Творчість Ж.-Ж.Руссо. Значення творчості та просвітницької діяльності Д.Дідро. Енциклопедія.
4	Просвітництво у Німеччині. Шіллер «Розбійники» та Й.В. Гьоте «Фауст»	семінарське	Своєрідність історичного розвитку Німеччини XVIII століття. Літературний рух «Буря і натиск». Ф. Шіллер. Життєвий і творчий шлях. Розкриття проблеми свободи особистості в драмі «Розбійники». Життєвий шлях Й.-В. Гьоте. Ранній період творчості. Мотиви лірики митця періоду «Бурі і натиску». Історико-культурний контекст трагедії Й.-В. Гьоте «Фауст». Філософські концепції, які визначають особистісну позицію автора й відбилися в «Фаусті». Жанрова своєрідність твору. Своєрідність трактування образу Мефістофеля у

			«Фаусті» Й.-В. Гьоте. 6. Фауст — символ людини, що перебуває у вічному пошуку.
5	Література романтизму. Витоки та національні підвиди.	<i>лекційне</i>	Проблеми періодизації літературного процесу 1 пол. XIX ст. Відмінність розвитку культури XIX ст. від культурного процесу XVIII ст. Хронологічні межі романтизму. Філософські та естетичні засади романтизму. Романтичний герой та його еволюція. Інтенсивні жанрові пошуки в зарубіжній літературі 1 пол. XIX ст. Єнський романтизм. Творчість Гейне
6	Гротескно-фантастичний романтизм Е. Гофмана	<i>семінарське</i>	Гротескно-фантастична течія романтизму. Характерні ознаки. Грані мистецької реалізації Е. Гофмана. Жанровий діапазон літературної творчості автора. Особливості художньої манери митця. Втілення романтичної іронії, двосвіття в прозі митця. Художній світ новели «Крихітка Цахес на прізвисько Циннобер».

			<p>Розкриття життєвих переконань ентузіастів та філістерів. Казкові елементи, гротеск, фантастика, романтична іронія, їх роль у творі. Сатиричне відтворення реформ князівства.</p> <p>Казковість, явище двосвіття у творі «Лускунчик і Мишачий король». Особливості образної системи, хронотопу (ведення сакрального часу Різдва) казки.</p> <p>Романтичне двосвіття твору «Золотий горнець» (поєднання реального та фантастичного часів). Поетика назви.</p>
7	Романтизм у Франції та Англії. Видатні представники	лекційне	<p>«Байронізм». Жанрова, сюжетно-композиційна специфіка поеми «Паломництво Чайльд Гарольда», ідейно-художній зміст твору «Мазепа» Дж. Байрона. Періодизація французького романтизму: період Консульства та Першої імперії; періоди Реставрації та Липневої монархії. Літературна діяльність Ж. де Сталь, Ф. Р. де Шатобріана, Жорж Санд та ін. Творчий шлях Мюссе. Його естетичні позиції. Мюссе-лірик.</p>

			Роман «Сповідь сина віку».
8	Історичний роман у творчості В. Скотта та В. Гюго	<i>семінарське</i>	<p>Вальтерскоттівська течія європейського романтизму. Провідні ознаки. Життєпис В. Скотта, основні художні здобутки. Жанр історичного роману у творчості митця. Особливості створення історичного колориту в прозі автора.</p> <p>Специфіка історизму в романі «Айвенго». Відтворення звичаїв Середньовіччя. Зв'язок із фольклором (англійські балади про Робіна Гуда, балади про короля Річарда Левине Серце). Характеристика образу Айвенго. Художнє втілення теми боротьби саксів проти норманів. Реальні історичні особи у творі (Річард Левове Серце, принц Джон). Роман «Собор Паризької Богоматері».</p>
9	Своєрідність становлення літератури США. Просвітництво та романтизм. Ф. Купер та традиція історичної прози	<i>лекційне</i>	<p>Романтизм у США як реакція на капіталістичний розвиток країни після війни за незалежність. Творчість По. Періодизація творчості. Своєрідність творчого методу По-новеліста (цікавість до</p>

			<p>виключного, незвичайного; фантастика, переплетення трагічного й комічного, пародія, гротеск).</p> <p>Творчість Лонгфелло. «Піснь про Гайавату». Її фольклорна основа. Тема природи в ліриці Лонгфелло.</p> <p>Творчість Мелвілла. Роман «Мобі Дік» як відображення романтичного бунту проти американської дійсності. Філософська символіка в романі. Своєрідність творчої манери Мелвілла.</p>
10	Творчість Е. По та В. Ірвінга: традиція та новаторство	<i>семінарське</i>	<p>В. Ірвінг як родоначальник американської новелістики. Основні етапи творчості. Жанри новел В. Ірвінга. Поєднання європейської та нової (американської) традиції. Ріп ван Вінкл» як порівняння старого і нового. Особливості композиції та поезики новели.</p> <p>Віхи життя Е. По. Вектори літературної діяльності. Провідні мотиви лірики митця. Осмислення мотиву смерті у творі «Аннабель Лі». Тема пошуку долі в баладі «Ельдорадо». Детективна побудова</p>

			сюжету у творах «Золотий жук», «Вбивства на вулиці Морґ», «Таємниця Марі Роже».
11	Англійська література 40-60-х років. Ч. Діккенс та В. Текерей – найвідоміші представники англійського критичного реалізму. Соціальний критицизм у романах Е. Бронте «Грозвий перевал» та Т. Гарді «Тесс з роду д'Ербервіллів»	<i>лекційне</i>	<p>Діккенс – найвідоміший преставник англійського критичного реалізму. Періодизація творчості Діккенса. Поглиблення соціальної тематики в романах «Олівер Твіст» і «Ніколас Нікклбі». Соціальні романи Діккенса початку 50-х рр. («Холодний дім», «Важкі часи»).</p> <p>Роман «Ярмарок марносластва» – вершина викривального реалізму Теккерей. Особливості типізації в романі, майстерність реалістичної сатири.</p> <p>Ш. Бронте та її творча еволюція. Романтичні елементи у творчості Ш. Бронте. Характер соціального критицизму. Е. Бронте «Грозвий перевал», його ідейно-художня проблематика.</p> <p>Творчість Гарді. Ранні романи. Особливості методу Гарді-романіста. Гарді – критик вікторіанської суспільної моралі. Проблема героя в романі «Тесс із роду д'Ербервіллів».</p>
12	Образ молодого людини в романах Стендаля	<i>семінарське</i>	Стендаль. Формування та розвиток

	<p>«Червоне і чорне» та Бальзака «Втрачені ілюзії»</p>		<p>світосприйняття. Стендаль й естетика романтизму. Романи «Червоне та чорне» й «Люсьєн Левен», їх актуальність. Еволюція образу героя. Особливості композиції й стилю. Стендаль і національно-визвольний рух в Італії. «Ваніна Ваніні». Роман «Пармська обитель». Особливості творчого методу Стендаля-романіста.</p> <p>Бальзак. Періодизація творчості. Розвиток світосприйняття, естетичні погляди Бальзака. Особливості творчого методу. Принцип історизму. Задум та історія створення «Людської комедії». Викриття буржуазної корисливості в повісті «Гобсек», у романах «Євгенія Гранде» і «Батько Горіо». Аналіз класових протиріч французького суспільства та проблема молодого людини в романі «Втрачені ілюзії».</p>
13	<p>Натуралізм й імпресіонізм у французькому мистецтві. Творчість Г. Флобера. Г. де Мопассана, Е. Золя. Нові підходи у поезії</p>	лекційне	<p>Шлях Флобера до створення роману «Пані Боварі». Світ «кольору цвілі» у романі; образ Емми.</p> <p>Проблема імпресіонізму і символізму у французькому мистецтві. Взаємозв'язок натуралізму й</p>

			<p>імпресіонізму. Бодлерівська традиція у французькій поезії кінця XIX ст. Верлен – реформатор французького вірша. Імпресіонізм і символізм у поезії Верлена («Романси без слів» «Далеке і близьке»). Творчість Рембо.</p> <p>Натуралізм, напрямок і метод. Творчий шлях Золя. Співвідношення натуралізму і реалізму у творчому методі Золя. Золя як літературний і художній критик. Концепція романного циклу («Ругон-Маккари»). Творчість Мопассана й епоха III республіки. Антигерой мопассановської прози («Милий друг»).</p>
14	Новітні тенденції розвитку літератури кінця XIX – початку XX ст. Естетизм та неоромантизм	семінарське	<p>Естетизм як нове зображення навколишньої дійсності. «Мистецтво заради мистецтва». В. Пейтер та Дж. Рескін як теоретики естетизму.</p> <p>Естетизм як концепція творчості і філософія життя О. Вайльда. Теорія естетизму («Занепад брехні», «Пензель, перо і отрута», передмова до «Портрету Доріана Грея»).</p> <p>Естетичні принципи Вайльда у романі «Портрет Доріана Грея», їх відбиття у казках Вайльда («Щасливий принц», «Соловейко і</p>

			<p>троянда»).</p> <p>Неоромантизм як новітня течія розвитку літератури рубіжу XIX-XX ст. Поетикальні особливості цього напрямку в літературі Великобританії. Основні представники. Віхи життя та творчості Дж. Конрада. Ідейно-художні особливості роману Дж. Конрада «Серце темряви».</p>
--	--	--	--

9. Форми та методи контролю

Використовуються такі методи контролю: усний контроль (опитування на семінарських заняттях, а для заочної форми навчання – на усному заліку), письмовий (підготовка читацького щоденника), а також методи самоконтролю і самооцінки.

Форми контролю:

- усні відповіді за темами семінарських занять;
- читацький щоденник;
- залік (усна форма).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»¹, передбачено такі контрольні заходи: вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.» передбачає поточний, рубіжний та підсумковий контроль (індивідуальне завдання та усний залік).

Поточний контроль проводиться під час аудиторних (семінарських) занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи. Для поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.» враховується:

- систематичність та активність роботи на семінарських заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання поточний контроль та оцінювання знань здійснюється з урахуванням роботи на семінарських

заняттях (активність, участь у дискусіях тощо). Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувачів вищої освіти.

¹ Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укладачі: В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. 41 с.

Семестровий контроль з дисципліни «Історія зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.» проводиться у формі заліку, під час якого перевіряється володіння здобувачем освіти навчальним матеріалом, визначеним робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувачів вищої освіти.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в екзаменаційну відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи (семінари, індивідуальне завдання (читацький щоденник), усний залік).

Протягом семестру здобувачі освіти проходять два рубіжних контролі по 2-м змістовим модулям. Вони можуть отримати оцінку з дисципліни за результатами поточної роботи, рубіжних контролів та виконаного індивідуального письмового завдання.

Підсумкова оцінка визначається як сумарна двох контролів за перший та другий змістові модулі, відповідей на семінарських заняттях, читацького щоденника.

Поточне тестування та самостійна робота														Підсумковий тест	Читацький щоденник	Оцінка
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	55	10	60-100
1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4			

T1, T2 ... T14 – теми змістових модулів.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочної форми навчання* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи (40 балів за

контрольну роботу та 20 балів за усний захист). Додатково (40 балів) вони отримують, відповідаючи на заліку.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60 – 100	60 – 100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

11. Політика курсу

Під час навчання студенти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право;
- приймати активну участь у навчальному процесі;
- не запізнюватися на заняття, не пропускати заняття без поважних причин;
- самостійно і своєчасно вивчати матеріал пропущеного заняття;
- давати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності.
- бути терпимими і доброзичливими до однокурсників та викладачів.

12. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до самостійної роботи з курсу «Історія зарубіжної літератури XVIII-XIX ст.» для студентів спеціальності 035.04 «Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно)» / Укл.: Г. М. Костенко. Запоріжжя, 2025. 40 с.

13. Перелік навчальної, наукової та довідкової літератури

1. 1. Анненкова О.С. Зарубіжна література XIX ст.: європейська реалістична проза 1830-1880 рр. К.: Знання України, 2006. 438 с.

2. Давиденко Г. Й., Величко М. О. Історія зарубіжної літератури XVII-XVIII століття. К. : Центр учбової літератури, 2009. 292 с.

3. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література XIX ст. Доба романтизму. К. : Заповіт, 1997. 464 с.

4. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX — початку XX століття. К. : Центр учбової літератури, 2007. 400 с.

5. Ніколенко О., Мацапура В. Літературні епохи, напрями, течії. К. : Педагогічна преса, 2004. 128 с.

6. Ніколенко О. М. Бароко, класицизм, просвітництво. Література XVII-

XVIII століть : посібник для вчителя. Харків : Веста: Видавництво «Ранок», 2003. 224 с.

7. Шалагінов Б. Б. Шлях Гете. Життя, філософія, творчість. Харків : Видавництво «Ранок», 2003. 288 с.

8. Шахова К. Нариси творчості зарубіжних письменників-реалістів XIX-XX ст. – К.: Вища школа, 1975. 199 с.

14. Рекомендовані інформаційні джерела

1. Бібліотека світової літератури. Зарубіжна література українською мовою. URL : <https://www.ukrlib.com.ua/world/>

2. Вірші, поезія. Клуб поезії. URL : <http://www.poetryclub.com.ua>

3. ЛітАкцент (веб-портал критичних досліджень сучасної української та зарубіжної літератури). URL : <http://litakcent.online>

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>.

5. Письменники та автори книг. URL : <https://nashformat.ua/authors>

6. Репозитарій НУ «Запорізька політехніка». URL : <http://eir.zp.edu.ua/handle/123456789/386>.